

**Připomínky veřejné ochránkyně práv
k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 256/2001 Sb., o pohřbnictví
a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další
související zákony (č. j. předkladatele 15404/2016-31)**

OBECNÉ PŘIPOMÍNKY

Úvodem považuji za důležité zmínit, že předkládaná novela zákona o pohřbnictví je jeho první zásadní revizí za dobu účinnosti tohoto právního předpisu. Potřebnost novely zákona o pohřbnictví vychází zejména ze změn, které od doby přijetí tohoto zákona v právním řádu i ve společnosti nastaly. V této souvislosti bych chtěla upozornit především na to, že stávající zákon o pohřbnictví vůbec nereflektuje novou právní úpravu civilního práva v podobě nového občanského zákoníku, jenž významným způsobem posiluje právo na ochranu osobnosti zahrnující právo každého na slušný pohřeb dle místních zvyklostí. Z tohoto důvodu vítám, že Ministerstvo pro místní rozvoj k pracím na novele zákona o pohřbnictví přistoupilo.

Za zcela zásadní a pozitivní krok považuji návrh Ministerstva pro místní rozvoj zajistit právo rodičů na pohřbení mrtvě narozených dětí, včetně plodů po potratu. Podle mého názoru není žádný rozumný důvod pro to, aby rodiče dětí, které zemřely ještě před porodem, nemohli požádat o vydání svého mrtvě narozeného dítěte za účelem jeho pietního pohřbení dle svého přání. Za neslučitelné s principem postmortální ochrany lidského těla považuji to, aby se na mrtvě narozené děti nahlíželo jako na biologický odpad, který nemocnice likvidují zpopelněním v nemocniční spalovně spolu s ostatním biologickým odpadem, jako jsou např. odebrané lidské tkáně a amputáty. Právní úprava, která by rodičům mrtvě narozených dětí bez ohledu na délku trvání těhotenství či váhu plodu umožnila jejich pohřbení dle přání rodičů, je potřebná a koresponduje s trendem, který v tomto směru nastavila judikatura Evropského soudu pro lidská práva.¹ Z předkládaného návrhu změny zákona o pohřbnictví a důvodové zprávy k tomuto zákonu je zřejmé, že Ministerstvo pro místní rozvoj respektovalo výtky, které vůči stávající právní úpravě v tomto směru veřejný ochránce práv opakovaně uplatňoval.

Za pozitivní pokládám rovněž to, že předkládaná novela zákona o pohřbnictví posiluje pravomoci krajských úřadů a Ministerstva pro místní rozvoj na úseku pohřbnictví, které by se dle návrhu měly stát plnohodnotnými dozorovými orgány nad plněním povinností vyplývajících ze zákona o pohřbnictví s právem ukládat nápravná opatření a sankce za nesplnění zákonem stanovených povinností. Také v tomto směru vnímám předkládaný návrh novely zákona o pohřbnictví jako krok k posílení právní ochrany pozůstalých a zajištění účinnějšího vymáhání zákonem uložených povinností.

Tato připomínka je zásadní.

---

¹ **Rozsudek ze dne 12. června 2014 ve věci č. 50132/12 – Marić proti Chorvatsku**

Senát páté sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že vzhledem k nepředvídatelné právní úpravě způsobu naložení s tělem stěžovatelova mrtvě narozeného dítěte došlo k porušení článku 8 Úmluvy.

KONKRÉTNÍ PŘIPOMÍNKY K ČÁSTI PRVNÍ

1. K čl. I, bodu 17 (§ 5 odst. 7)

Původní návrh pracovní komise k novele zákona o pohřebnictví vycházel z předpokladu, že rodiče mrtvě narozených dětí budou mít lhůtu až 168 hodin na to, aby zdravotnickému zařízení oznámili, že hodlají své mrtvě narozené dítě pohřbít. V průběhu jednání pracovní komise došlo ke shodě na lhůtě 96 hodin. Tato lhůta se v navrhované novele zákona zkrátila na pouhých 48 hodin od potratu.

S ohledem na značnou psychickou zátěž rodičů v situaci, kdy se musí vyrovnávat s tím, že jejich ještě nenarozené dítě zemřelo, považují lhůtu 48 hodin za nedostatečnou a navrhuji její prodloužení na alespoň 96 hodin. Má-li navrhovaná právní úprava naplnit svůj účel a zajistit rodičům právo na pohřeb jejich mrtvě narozeného dítěte, měla by stanovit takovou lhůtu, která by poskytovala přiměřený časový prostor pro to, aby rodiče mohli o pohřbení rozhodnout.

Tato připomínka je zásadní.

2. K čl. I, bodu 66 (§ 17 odst. 1)

Předpokladem pro zachování piety a důstojnosti pohřebiště je regulace negativních vlivů okolí. Zákon o pohřebnictví proto stanovuje, že v okolí hřbitova má být zřízeno ochranné pásmo v šíři nejméně 100 m. Zřízení ochranného pásma však probíhá podle stavebního zákona, kdy výhradně na návrh vlastníka pohřebiště (obce nebo církve) vydá stavební úřad územní rozhodnutí, který ochranné pásmo zřídí. Na území ochranného pásma hřbitova se pak vztahuje zvláštní režim, který omezuje například výstavbu, která by se neslučovala s charakterem lokality, ať už z hlediska architektonického (např. u hřbitova v centrální části obce), nebo z hlediska staveb, jejichž charakter a provoz by ohrožovaly provoz pohřebiště a jeho důstojnost.

V praxi však obce o územní rozhodnutí nežádají a v zákoně není žádná sankce, která by je k tomu přinutila. Ochranná pásma kolem hřbitovů tak nevznikají a při rozhodování o povolení staveb nejsou potom stavební úřady vázány žádným omezením. Bez stanoveného ochranného pásma je navíc pro stavební úřady argumentačně velice obtížné odůvodnit zamítnutí určitého stavebního záměru pouhým odkazem na blízkost pohřebiště. Důsledkem tohoto stavu jsou pak případy, s nimiž se ochránce v minulosti setkal, kdy byla v těsném sousedství hřbitova umístěna např. hlučná vinárna, noční bar, diskotéka nebo poutě s kolotoči.

S přihlédnutím k výše uvedenému považují za deficit navrhované právní úpravy absenci zákonem výslovně uložené povinnosti provozovatelům veřejných pohřebišť zřídit jejich ochranné pásmo. V této souvislosti tedy předkladateli navrhuji, aby (například) v rámci přechodných ustanovení k této novele zákona stanovil provozovatelům veřejných pohřebišť povinnost ve lhůtě dvou let od účinnosti novely požádat příslušný stavební úřad o zřízení ochranného pásma veřejného pohřebiště.

Tato připomínka je zásadní.

3. K čl. I, bodu 106 (§ 28a odst. 5)

Za účelem naplnění požadavku zákona o pohřebnictví zřídit okolo veřejného pohřebiště ochranné pásmo navrhuji doplnit ustanovení § 28a odst. 5 tak, že provozovatel veřejného pohřebiště podle tohoto zákona se dopouští přestupku tím, že ve lhůtě stanovené zákonem nepožádá příslušný stavební úřad o zahájení územního řízení o zřízení ochranného pásma veřejného pohřebiště.

Tato připomínka je zásadní.

V Brně 22. dubna 2016

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
veřejná ochránkyně práv